

Kratkočasen in podučen list za slovensko ljudstvo.

List 5.

V Celovcu 10. marca 1870.

Leto II.

Miha Brtoncelj

in njegove čudovite dogodbe po svetu.

(Spisal Andrejčekov Jože.)

(Dalje.)

4. Dober začetek, slab konec.

Drugo jutro je bil Mihec nekoliko bolj pameten, vsaj toliko, da ni tete zmirjal, in ta je hvalila Boga na vso moč, da mu je le odleglo. —

Približala se je kvaterna sreda in Mihec je komaj čakal večera, da bi jo ubral iz pod strehe k črevljarju, ker odsle je smel zopet spati pod streho.

Zunaj je mesec lepo svetil, da se je videlo skoraj, kot po dnevi. Sivkaste megle, ki so se vzdigovale ob potoku ter se vlačile ob gozdu po tratinah, kupičile so se v razne podobe: zdaj, kot velikanske bele žene, zdaj zopet podobne čudnim živalim z velikimi žreli in dolzimi repovi. V gozdu pa se je drl čuk, edina živa stvar, ki je dramila tiho noč.

Mihec je stal oblečen pri podstrešni lini in zrl po okolici. Nekoliko ga je strah obhajal, ko je videl na spašovniku velikanske sence visocih smrek in jelk, podobne strašnim orjakom. Gomazele so mu po glavi razne pravljice o Obrih, Nilah in družih enacih nočnih prikaznih, o katerih mu je teta vedela vedno tolikanj povedati. — Pa ojači se in misli: „Saj ni daleč do Kosabrina, potlej bova dva skupaj in se nama ne bo treba bati strahov.“

Spodej na dvorišču je rastle stara jablana in raztezovala svoje z mahom obraščene veje po raztrganej strehi, ter nekoliko branila dežju prosti vhod v borno bajtico. Po tej jablani splazi se Mihec varno, kot maček doli ter postoji nekoliko pri oknu. Hotel se je prepričati, če ga teta ne čutijo, ker pa ni bilo nobenega naj manjšega ropota v sobi čutiti, misli si: „Gotovo jih ni domá; šli so naj brž zopet v zakleti grad k Trdoglavu.“ Svoj raztrgan slamnik potisne globoko na oči, da ne bi videl ničesa, če bi ga kaki strahomev srečal, in po bliskovo jo vdere proti vasi.

Kosabrin je sedel že pred pragom svoje kočee z motiko v roci in pušil tobak, ko pride Mihec ves spehan po vrtu gori.

„Hej Mihec! pa te dolgo ni bilo!“ ogovori ga, „kaj pa tako sopihaš, ali si tekel?“

„Jé, bal sem se, da bi me teta ne videli.“

„Ali pa, da bi te kaki strah ne pohrustal, ne? — O tako velik fant, ki mu bodo kmalo brke rastle pod nosom, pa se boji strahov!“

„Kdo pravi, da se jih bojim, še mar mi ni zanje. Hm, jaz strahov bal!“ hrabil se je Mihec, bojé se, da bi ga Kosabrin morda seboj ne vzel, ko bi se izdal, da je strahopetec; pa udje so mu vendar drgetali in vsaki las je stal kviško, ravno kot sveča.

„Tedad pojdiva počasi,“ opomni čez nekaj časa črevljar, ko mu je ugasnila pipa in je iztrkal pepel ob palec. — „Do enajstih bova že lahko tam, prej se nama pa ne mudi. — Ná, vzemi lopato, jaz bom pa motiko nesel.“

Kosabrin še enkrat pomaje vežne duri, da bi se prepričal, je li bajta dobro zaprta, potlej pa zadene motiko na ramo in obadva koračita po stezi proti Rožeku, kjer je ležal zaklad zakopan.

Med potjo jame Kosabrin svojega mladega tovarša podnčevati, kako se je treba obnašati pri takovem opravilu, da bi se jima ne popačilo. — „Naj prej si zapomni,“ jame ga opominjati, „da ne črneš besedice, ko bodeva jela kopati. Nihče ne sme spregovoriti, ker potem bi se zaklad naj manj deset seznjev globokeje pogreznil. Videla bova vsakovrstne prikazni, ki nama bodo žugale: prišel bo goreč kozel z dolgo brado, kteremu bodo iskre švigale iz gobca, prikazalo se bode odrto tele brez glave, ki bo imelo, kot jajca debele oči.“

„Brez glave in kot jajca debele oči?“ seže mu Mihec v besedo, „kako pa je to mogoče?“

„E molči, ti ne razumeš tega. Taka žival imá oči v repu. — Prišla bo —“

„A, takisto, v repu!“ —

„Drži jezik in poslušaj! — Prišla bo goreča kača, ki bo migala s strupom in naju hotela pikniti. Prišla bo čudna žival na sedmih nogah, ki bo imela mesto ščetin same ostre žrebec na hrbtu; trkljala se bode proti nama ter naju hotela nabosti, pa nič se ne boj! — Deževalo bo špičaste preklje in kole, pa nič se ne boj! — Lezli bodo krog zaklada kuhani raki, veliki, kot sredno prase, pa ne boj se jih! — Si razumel? — Potlej — ko prideva do zaklada, ki bo naj bolj gotovo v železnem loncu, zasadiš bodeš ti v zemljo brž tri križice iz blagoslovljenih leskovih šib, ki jih imam že pripravljene tu-le v žepu, jaz bom pa uteknil leskovo šibo, ki je eno leto zrastle, pod lonec, da se ne bo mogel dalje pogrezniti. — Tako, — le glej, da se boš prav obnašal, pred vsem pa, da boš molčal.“

Kmaló sta prišla v majhen gozdič, kjer je stal na skalini podrti Rožeški grad, spodej pa je imel kočee kmet, kterega so po njegovi lastniji v Rožeku imenovali Rožekarja. — Velik kamen, ki se je privalil z grajskih podrtin v dolino, tičal je med dvema smrekama, in ob kraji tje se je prostiral Rožekarjev zelnik. To je bil kraj, kjer je imel Kosabrin zaznamovan svoj zaklad, kterega je videl, kakor je pravil, neko noč goreti.

V Rožekarjevi hiši ni bilo več luči, in tudi nobenega ponočnjaka ni bilo čuti nikjer; pa kaj bi bil tudi iskal v Rožeku, kjer je stanoval samo postaran možiček s svojo ne dosti mlajšo ženó in edinim sinom Gašperjem, ki pa je bil neki tako gluha, da ne bi bil čul, ko bi mu bil za hrbtom strelil. Ni se bilo toraj nobene nadležnosti bati.

Pri bližnji podružnici sv. Mohora na precej viso-

kem holmcu natolkla je ura deset. — „Časa imava še dobro uro,“ pravi Kosabrin Mihecu, „vsediva se tu na kamen in povedati ti hočem, kako je prišel ta zaklad, ki ga bova sedaj izkopala, tu sém. — V starodavnih časih, menda še preden je kralj Matijaž po svetu cijazil, stanoval je v tem gradu grajščak, ki je bil grozno predrzen ropar. S svojimi hlapci je hodil doli na Turško, tje, kjer so psejani in ljudožrci, to jo menda še delj, nego v Egipt, — in ondi je kradel svinje, goveda in sploh, kar mu je prišlo v roke. Nekega dne ukrade tudi kraljevega sina, ki je pri pastirjih šale uganjal, kakor so sploh mali otroci vajeni, ter ga odžene seboj. Ko kralj to izvé, bil je zelo žalosten in brž pošlje svojega hlapca — ne hlapca, ministra čem reči — to so takovi strežniki, kakor postavim pri nas cerkovnik pri fajmoštru, — pošlje svojega ministra k temu grajščaku, ter ga prosi, naj mu dá sina nazaj, ker nima nobenega več in bi moralo sicer kraljestvo v ptuje roke priti in nazadnje še morda na boben. Grajščak pa sporoči kralju, da ne da drugače sina, nego da mu prinese na sedmih velblódih zlatovine in dražjih kamenov. — Kralj je bil pri volji, ker zlata je imel dovolj, sina pa nobenega več. V štirinajstih dneh so prišli njegovi služabniki v Rožek s sedmimi velblódi otovorjenimi z zlatom, da so kar stokali. Ko pa dobi grajščak zlato v roke, noče izpustiti sina, marveč zapré še druge služabnike v podzemeljsko ječo, kjer so lakote poginili. Kralj pa videti, da je prišel ob sina in zlató, razrdi se hudó in nepové Rožeškemu grajščaku vojsko. Prignal je seboj celo kardelo vojakov in ti so obsuli grad, kot bučele panj, kedar se pripravljajo na roj. Ko pa grajščak vidi, da bo premagan, ukaže po noči, ko so sovražniki spali, vso zlatovino zakopati, potem jo pobegne natihoma iz grada in uteče v ptuje dežele. Ondi pa je zopet nekje obresti iskal, kakor so taki mogočnjaki že vajeni, pa sedaj mu je spodletelo. Vse vojščake so mu pomorili, njega pa obesili za peta na visok zvonik, kjer so ga potem krockarji požrli, zaklad pa je ostal v zemlji, ker ni nihče vedel, kje da je zakopan.“

Ura je vdarila tri četrti in Kosabrin je opomnil, da bo čas pripraviti se na delo, ker terek vdari kladvo enajst, mora biti že motika zasajena v zemlji.

Mihecu so jeli mravlinci laziti po hrbtu, in lasjé so mu vstajali, da bi mu bili kmalo prizdignili slamnik. Zdaj zdaj mislil je videti odrtega teleta, ki imá v repu oči, ognjeno kačo in druge enake prikazni, naj bolj pa se je bal špičastih prekel in kolov, ki bodo deževali spod neba.

Kladvo vdari enajst, in ko bi trenil jameta kopati in izmetávati prst, da jima je tekkel pot curkoma po lieu. Molčala sta, kot lipov bog, še dihati si prav nista upala. Kosabrin je mahal z motiko, kot bi bil hotel predreti zemljo, Mihec pa je z lopato pridno izmetoval prst iz jame. Zdaj pa zdaj poslušata, če že kaj ne brenči pod vdarci, če ne prideta kmalo do kacega železnega lonca, pa nič ni bilo, zaklad je moral tičati globoko v zemlji. Kosabrin jame še huje vihtiti motiko, Mihec pa je le vedno pričakoval, kedaj se prikažejo preklje in koli pod nebom; pa ni jih bilo in tudi družih prikazni ne.

Luna se je že skrila za bližnji hrib in nastala je temna noč, samo zvezde so se lesketale po nebu. Kar se začuje nakrat čudni glas od Rožekarjeve hiše sem, ki je glasno odmeval v nasprotni strani v gozdu. Kosabrin in Mihec se spogledata in mesto vročine, obide ju merzel pot. Črevljár dá dečku znamenje, da je treba še

bolj hiteti, in res sta izkopala v nekterih trenutkih toliko jamo, da bi se bila lahko obadva vanjo skrila. — Glas nekoliko prestane, potem pa zopet prične grozno dolgočasno: i-á! i-á! ha! há! há! — Včasih je zletela kaka sova ali pa mračnik nad njima z lahničim frfotom in Mihec se je vselaj boječe ozrl kviško in se pripognil, mislé, da že padajo koli. — Zdaj si zadene črevljár z motiko na neko mehko stvar in samega pohlepa se mu posvetijo oči. Še nekaj vdareev in šop trohnele slame privleče na dan. Brž pomigne Mihecu naj prst odpravi, kar se je tudi naglo zgodilo, potem pa jame varnejše kopati. Ali ko odpravita popolnoma prst in slamo, puhne iz jame takovi smrad, da sta si obadva nosove zatisnila, in toliko, da se nista znak zvrnila. — Pa kdo bo porajal takove malenkosti, kedar je že zaklad v rokah? Mihec urno zasadi tri križice v zemljo, črevljár pa podtakne leskovo šibo spod, da bi se zaklad ne vdrl globočeje. — Že ga hoče z vso ljubeznivostjo objeti in izvleči na dan, kar se nečesa domisli in odskoči, kot bi ga bilo kaj vgriznilo. Miheca podregne ter mu začne dajati različna znamenja: Kazal je, kot bi hotel zaklad izvleči iz jame, potem pa zopet proti Rožekarjevi hiši. Vlekel se je za brado, nastavljal glavo, kot kozel, kedar se bēška s svojim nasprotnikom, pa vse zastoj, Mihec ga ni razumel. Strašna obupnost polasti se črevljárja, roki sklepa in natihoma zdihuje, pa kaj ker ni smel spregovoriti. Mihecu se je to počinjanje grozno smešno zdelo in pozabivši, kaj mu je prej črevljár ukazal, pravi glasno: „I vrag vedi, kaj zahtevaš!“

„Da bi te vsi beriči odnesli, nesrečni jezik!“ zakriči črevljár bolestno in obupnosti zgrudi se na tla. — Videti pa, da se zaklad še ni pogreznil, in še vedno puhti ona blaga dišava iz jame, upokoji se ter spravi zopet na delo, da bi zaklad popolnoma krog in krog okopal ter ga potem lože izvlekel iz zemlje.

Sedaj jame biti ura polnoči, čas, ko minejo vse podzemeljske moči, in črevljár je trepetaje zrl, kaj se bo zgodilo z zakladom. — Pa glej! tudi sedaj se ni nikamor premaknil in Kosabrin je vriskaje potrkjal Miheca po rami, ki je bil vse pobit zaradi prejšnje naglice, ter pravi. „Fante, nič se ne boj! Tvoj jezik bil bi kmalo sicer vse uničil, ali jaz sem še ob pravem času spregovoril nekaj besed, ki imajo veliko moč pri takem opravilu.“

„I kaj pa si vendar hotel imeti?“ vpraša ga sedaj Mihec.

„Kaj neki! — Sicer sem sam tega vzrok, ker ti nisem prej povedal. Kedar se namreč zaklad izkoplje, ne smé ga nihče sam vzdigniti, vselaj ga mora prej kaka žival pretegniti, ker ona stvar, ki ga prva premakne, ob letu pogine. In ta nesrečnež bil bi kmalo jaz, ker sem ga samega veselja že hotel izvleči, pa sem se vendar še domislil o pravem času. Kazal sem ti na vso moč, kaj stori, pa ti si zabit, tepec kmalo bi bilo, da bi ti s tesalom na glavi puščal, sam ne vé, kam si bil zateleban, da me nisi razumel. Po Rožekarjevega kozla bi bil moral iti v hlev, pa bi bilo vse dobro. Samo gluhi sin Gašper spi ondi, kaj lahko bi mu ga bil odgnal. Pa trape je trape, ga deni, kamor hočeš.“

„In kako naji je strašilo, jeli? — takovega glasu še nikdar nisem slišal,“ pravi potem Mihec, ki je zopet lagleje dihal.

„E kaj, to ni še nič, danes se je dobro izšlo. Pa saj ko bi bil ti kako prikazen videl, vé, da bi se bil koj podelal. Prebito so se ti že hlačice tresle! — Pa sedaj ni čas se delj obotavljati, glejva, da spraviva

zaklad iz jame. Pojdi po kozla, jaz bom pa ta čas vrv krog zaklada otezel, da ga premakneva.“

Mihec se splazi v Rožekarjev hlev in pritira za roge velicega kozla, ki se je meketaje nekaj časa ustavljal, ko ga pa je fant jel nabijati po rebrih, vdal se je ter šel izvleči nesrečni zaklad. — Pa bodi si, da je bil Rožekarjev kozel premočen, ali pa je bil zaklad prelahak; kajti v Kosabrinovo začudenje izvlekel ga je kar sam brez vse teže iz jame.

Tu je ležalo sedaj Kosabrinovo edino upanje! V duhu je že videl, kako moško bode zanaprej stopal po vasi, še pogledal ne bo nobenega sosedu, posebno pa krčmarja, ki ga je večkrat pod kap pahnil iz svoje hiše, kedar ni imel borov, da bi bil plačal. — O, kako so se mu samih željâ oči svetile, s kakim veseljem je pogledoval pred seboj ležeči zaklad, ko bi le tako ne smrdel ne!

„Jé-te, Kosabrin,“ pravi Mihec, ki se ni mogel zdržati, da ne bi potipal izkopanega zaklada, „to je vendar čudno, da je zaklad tako mehkek, smrdi pa, kot bi dihurja drl. — Fej! kako vdarja v nos!“

„Ti govoriš, ki ne veš, prismoda,“ modruje črevljaj; „kaj ti nisem že pravil, da škrat ali rogaček, kakor se mu že pravi tistemu možičku, ki zaklade varuje, denarje navadno v kako drugo stvar spremeni, ako jih kdo najde, da bi ljudi preslepil, čez kaj časa pa se zopet spremení v prejšnino podobo; če se ne motim, o enih kvatrah. — Naj le smrdi, nama bo pa potlej bolj dišalo. — Sedaj pa glej, da kozla brž domu odpraviš, sicer naji bi kdo zasačil in vsa najina poskušnja bila bi ob tlâ!“

„Čakaj! nekaj te moram še prašati: koliko bova pa imela vsak tega zaklada?“

„Tega sedaj ne morem še razsoditi, ker ne vem koliko je.“

„Vsak pol, ne?“

„Si ga videl norca? vsak pol! Jaz sem trikrat toliko delal, kot ti, iznašel sem ga prvi in brez tebe bil bi ga lahko izkopal. Saj nisi bil sploh za družega tukaj, nego v spodtiko, sedaj bi pa rad ravno toliko imel, kot jaz. O, tako še ne greva! — Boš že dobil svoje, več, nego misliš, sedaj pa glej, da kozla spraviš v hlev.“

Med tem pogovorom zalaja pes in gromoviti glas čuje se blizo nju: „Le počasi, brateca, koj smo skupaj? — Ti nestranska prikazen ti! Ni dovelj, da sta mi že delj časa kradla kumare in naj boljše zelnate glave, sedaj sta se pa spravila še nad mojega kozla! — Jaz vama jo bom nakanil, da bosta pomnila.“ — In pri tej priči stoji pred njima možek v dolgi suknji in kosmato kučmo na glavi, koje uhle so mu segale po ušesih in zakrivale večidel obraz, da so se mu samo oči svetile iz njega. —

Mihec zbeži; Kosabrina pa, ki ni imel časa uteči, jame prišlec neusmiljeno opletati z debelo palico. — „Miha! pomagaj! — Slišiš!“ je kričal črevljaj na pomoč, ali v tem trenutku je jel tudi fant cviliti. Velik, kodrast pes ga je popadel za hlače in nru jih vse razporjal. Z veliko silo se ga ubrani, potem pa teče na vso moč po gozdu, ne mené se za črevljajja, kaj se godi ž njim.

Prišed do ceste, vsede se ves spehan na bližnjo mejo in pazno posluša, če se nikdo ne bliža, pa hvala Bogu! psa ni bilo več čuti in tudi Kosabrinovega vpitja ne. — Sedaj šele je jel Mihec milo zdihovati in solzé so se mu vdirale po licu, debele kot bob, videti hlače

vse raztrgane in nogé krvave. „Ti lažnjivi Kosabrin,“ grozil se je, „nikdar več me ne bodeš oplahat, da bi šel s teboj zakladov iskat! Nikdar več ne bova prijatla, če bi mi ne vem kaj obetal, še poznati te nočem več!“ — O, kako me boli! ta prebiti pes me je oklal.“

Sedaj jo pripelje po česti od druge strani tudi Kosabrin. „Mihec! — Mihec! — kaj si ti?“ jame polglasno klicati, ko zapazi dečka ob cesti. „O, čast bodi Bogu, da sem še živ in zdrav! Nikdar še nisem toliko molil, kot necoj, saj pa je bilo tudi treba. Ta prebiti škrat bi me bil kmalo zadušil. Naj prej me je napletal s cepcem, da sem vém da ves črn po plečih, potlej mi pa zasadi kremplje za vrat in tako me je mekastil, da so mi kosti pokale. In ti Mihec mi nisi pomagal! ko sem te vendar prosil za vse križe in težave.“

„Naj bi te bil zadušil, saj bi bilo prav. Kdo pa je meni pomagal, ko me je pes oklal in mi hlače razporjal? — Ti si goljuf, zraven pa neumen in zabit; nikdar več me ne boš izpeljal na led.“

„Kaj praviš, fante? Jaz goljuf? neumen? — Da mi kaj tacega več ne zineš! — Kaj mar nisva dobila zaklada? Ti, ti si vse spačil, mlečnik, ker si jezik stegnil, preden je polnoč odbila, zato naju je pa škrat naklestil. Saj sem že prej vedel, da ne bo nič prida. O, da bi bil sam šel! Sedaj je vse preč, — vse: moj zaklad, moje prihodnje brezskrbno življenje; o, kako bom neki krčmarjem dolgé poplačal!“

Tako je tarnal Kosabrin in tipal lahno po ramah, kamur so prej padali trdi udarci, Mihec pa jo je pobral tiho domu, še „lehko noč“ ni rekel svojemu pajdašu, takovo srd je imel proti njemu.

(Dalje prihodnjic.)

Kteri dnevi v tjednu so bili paganskim Slovenom prazniki?

(Spisal Davorin Trstenjak.)

Kakor so starodavnim Germanom bili nekteri dnevi v tjednu sveti, in imajo imena po božanstvih, ktera so se oni dén častila, postavim: Donnerstag po časti boga groma — Donara, Freitag po boginji Freji, Sonntag po božanstvu solca, tako so tudi stari Sloveni nektere dni v tjednu posebno častili, in imena dnevoj so postala boginjami. Sloven je razun nedelje ponedeljka in srede, vse druge dneve poznamoval s številkami, zato mu je vtorek, torek — vtori ali drugi dan, četrtek — četrti, petek — peti den v tjednu. Tretji den v tjedni je imenoval sredo, ker pade v sredino tjedenskega časa. Nar večí praznik mu je bila nedelja; Sloven ta den imenuje zarad tega s tim izrazom, ker ta den ni delal, nego je praznoval. Bil je posvečen božanstvu trvednemu — Triglavu, ktero je bilo solnce, in posebno mladoletno in letno solnce je stari Sloven častil z vso slovesnostjo, in Jurjevo nedeljo imenoval malo nedeljo, kresno pak: veliko nedeljo. Zato že sedaj cerkve, sveti Trojici posvečene, se na Stirskem velé: mala in velika nedelja. Nedeljo so si toraj mislili ali kot ženo ali pa kot devico. Posebno nedelja po rojenji mesca je še sedaj Slovenu sveta, in on jo imenuje: mlado nedeljo. Srbín to nedeljo na pomoč kliče, prosivši:

Mili Bože i nedelja mlada!

Mili Bože pomozí svakome.

Čeh pa še pozdravlja prijatelja s pozdravom: Pozdrav te Báh, Neděle svata, i Duh svaty! Nedeljo po godu sv. Ilija imenuje Srbin: „carica nedelja nad dvanajset nedelja,“ kar pričuje, da so v oni dobi poganski Srbini poseben velik praznik obhajali. Prvi dan po nedelji veli se ponedeljek, o tem dnevu ni nikakšnega sledu, ka bi ga bili posebno obrajtali, ali drugi dan po nedelji — vtorek je bil zopet nekakšni boginji posvečen, ker še slovenske pravljice dosti vedó pripovedati o mythičnem bitju: Torka ali Torklja. To mythično bitje ni bilo prijazno, ker vtorek še den denešnji nočejo Sloveni kaj posebnega početi in pravijo, da Torklja vse zmoti, posebno na dilah rada vse premeče in potere. Mislil bi, da je Torklja enaka z Ježibabo — Jagobabo, ker kakor Jagababa tudi Torklja prinese otrokom železne zobe. Otroci vržejo izpaden zob v mišjo luknjico in kričijo: Torklja, jaz ti dam koščeni zob, daj mi za nja železnega. Torka, Torklja je toraj priimek boginje, kateri je bil vtorek den posvečen.

Tudi tretji den v tjednu je bil nekakšni boginji posvečen, in mislim da boginji zori-zarji. Prosto rusko ljudstvo ima še denes navado, vtork večer, ko se spat leže, moliti: „Matuška Sereda pomogi mně, čtob' zavtra vstat' poranije.“ Slovenske matere verjejo, da otroci, kateri se vsredo vležejo, radi zgoda vmrjejo, da jih sreda odnese na morje.

O četrtku ni nič znanega, da bi ta den bil kakošnemu bogu posebno posvečen, vendar petek je koben dan. V petek ljudi ne začnejo radi nikakšnega imenitnega posla. Srbske in ruske narodne povesti in pesme govore: o sveti Petki — Pjaticni. Iz vseh basenskih ostankov spoznamo, da je v Petki — Pjaticni osebljena boginja: Morana, Morena, boginja smrti. V petek se ne smejo otrokom nohti rezati, pravijo slovenske matere, ker bajé potlam otroci ne morejo v nebesa. V tej poveri imamo še ostanek paganskega mišljenja, po katerem so umrli mogli plaziti na stekleno goro, ktera je tako polzka, da se moreš z nohtmi prijemati, ako hočeš do vrhunca priplaziti, zato so severni Slovani devali v grob medvedove parklje, naj bi se umrli, plazéči na stekleno goro, z njimi poprijemali. Steklena gora je nebeški raj, in pod stekleno goro imajo se razumevati svitli oblaci, za kterimi so si starodavni narodi mislili stanovališča blaženih. Celo Rumunji (Vlahi), kateri niso samo dosti besed si izposodili iz slovenskega jesika, nego tudi obilo slovenskih vraž, imajo svoje pravlice o: „Maica Merkuri“ = Majka Torklja = o „Maica Vinire“ — Majka Petka, in: „Maica Dumineca“ to je: Majka Nedelja. Vuk pravi, da srbsko ljudstvo ima sveto Petko za nedeljino majko. Ako je sveta nedelja osebljena solnce, ter je v Petki skrita boginja temnih oblakov, iz katerih se solnce narodi, toda so tudi Sloveni častili solnce možkega in ženskega spola, kar nahodimo tudi pri Judih in Germanih.

Solnce devica se je po mišljenjih paganskih ruskih Slovenov omožila s mesencem, kar pričuje sledeča narodna pesem, ktero v izviru sem postavimo, ker jo lahko razumi vsak Slovenec:

Oj na rijecje na gosocje, *)
 Tam plavaje klenov listok,
 Na tom listku napisano
 Tri pismečka.

*) Po naše: Oj na reci na gosečji.

Prve pismo — jasen mjesiac,
 Druge pismo — jasne solnce,
 Tretje pismo — jasni zori.
 Jasnij mjesac — sam gospodar
 Jasne solnce — ego ženka,
 Jasni zorki — ego djetki.

Dobri večer!

Iz tega sestavka pa se tudi lahko prepričamo, kako je že od nekaj Sloven bil boga boječ, dasiravno ni še takrat vžival luči zveličavne kršanske vere. Pa tudi, ko se je pokristjanil je objel z vso ljubeznijo nauk izveličarjev, in Nemeč Helmold, kateri je živel v ednajstem stoletji, piše o Korošcih: Ni ljudstva, ktero bi položniše živelo in svoje duhovne bolj čislalo, nego so Korotanci.

Spominski mejniki.

(Nabral Hrabroslav Perné.)

Le tisti meni zdi se nar modrejši,
 Ki se — zasramovan — premagovati vé.
 Še veči dolg utvóri čas kasnejši —
 Počasi kazen, al gotovo ostrá gré.

Oh veseli mladosti! in oh tudi starosti žalni!
 Prvi, ker hitro beži, drugi, ki naglo hiti.

Dom in domovina sta mikálnost življenju!
 Druge naše skrbi — trudi življenja so dni.

Malo le dni — je roža vsahnéla. Odmrla je hitro;
 Preskrbno iščeš zdaj rozic in najdeš le trn.

Dva spremljevalca sta dana človeku — strah ino up:
 Upanje željo podi, strah je ték omeji.

Ne objokuj jih več, ki večno so zaspali,
 Le tiste objokuj, ki smrti bi se balí!

Kako ljudje braneči se vijejo,
 Da „dobro — dobro ni“ modró rečejo.

Z mečem v roki išči sreče svetá —
 Z mečem v roki Te smrt odpeljá.

Državno modrovanje modruje tako-le:
 „Kar hočeš, da se Tebi ne stori,
 Storití moraš drugim Ti!“

Kaj je lože od peresa? — Prah! —
 Kaj je lože, kakor prah? — Veter! —
 Kaj lože je od vetra? — Ženska! —
 Kaj lože je, kot ženska? — Nič!

Starodavni pregovor.

Resnica mora večkrat preveliko prestati,
 Pa vendar níkoli ne pogine.

Lívij.

Ovčja reja v Kanalski dolini na Koroškem.

(Spisal L. Ferčnik.)

(Dalje.)

Poglejmo za ovniči, ki so jih kupili Lešani, da bo mo vedeli, kam pridejo, ali kaj se z njimi godi. Kakor je bilo omenjeno, imajo Lešani mastne planine, ktere so za pitanje ovničev nalašč stvarjene. Tjé jih zaženejo; ondi imajo mlade živinčeta dobro pašo in še skrbnejšo

postrežbo; zato so jim pa tudi hvaležni in rastejo, da je veselje. Še le leto stare kopijo spomladi in potem jih denejo spet na planino, tako da jim prvo leto skrbijo za rast, drugo leto pa za mast. Pri dobri paši, obilni klaji in zadostnem žitu skopeci tako odebelijo, da vagajo celo po 70 liber. Debeluhom so pa tudi dnevi že šteti; že na planine hodijo mastoljubni mesarji jih ogledovat in kupovat. Proti jeseni so zreli in nastopiti morajo zadnje potovanje ali na Tirolsko, ali na Laško, Francosko in druge dežele. Povsod se čišla okusno meso debelih skopcev; pod različnimi imeni in podobami prihaja na mize. Pitani koštruni se prodajo po 10–12 gold.

Med tem, ko so ovniči odebelili in postali mastni koštruni, ko so se pasli na mastnih planinah, zobali dosti žita in lizali otrobi in soli, so njih sestrice doma skopo živele in pri pičlem izrasle. Komej so skopneli planinski vrhovi, kamor ne morejo zahajati okorne stare ovce, so jih zagnali troparji v skale, da ondi preživijo celo poletje. Bistre studenčnice ne dobijo za piti; lizati morajo sneg ali srkati rosne in dežne kapljice. Pa vendar se jim dopada na višavah, da se poznej le težko ločijo od njih. Bogate paše po apnenskih vrhovih ni; ali travice in planinske cvetlice, ki izmed skalovja poganjajo, so tako zlahkne, okusne in tečne, da le malo potrebujejo in že so site. Volna, po dežju in rosi izprana, se jim sveti, kot sneg. Viharjev in neviht se vejo zogniti; če pridejo od severja, bežijo na južno stran; če pa po jugu dežuje, skrijejo se pod skale na severni strani. Le malokrat po letu pride gospodar za njimi gledat in prinese jim seboj soli, da jo ližejo; okoli malega Šmarna pa jih vzame iz skal in jih dene k tropu ali pa jih pase doma. Drugo poletje morajo spet v skale, jeseni so godne za oplemenenje.

Kaj je delal med tem tropar? Na sončnih bregih že v breznu skopniva, v aprilu se bribi že ozelenjajo. Koze in jalovec imajo že paše, zatorej jih izganjajo vsaki dan; z mlečaricami se pa ne upajo ven pred sv. Jurjem. Ko so ovniči poprodani in jagujeta, ohranjene za rejo, že ostavljene, ima tropar mleka zadosti. Prvo mleko je mastno, zatorej ga posnema in nareja sirovega in prekuhanega masla za hišno potrebo, posneto mleko še zasiri, da dobiva sira in skute. Pa sir iz posnetega mleka je ród, imenuje se čuč in se malo obraja. Mesca majnika grejo z živino višej za snegom. Tropar ima navadno več staj po potrebi; eno čez zimo, drugo pa za predplaninsko in poplaninsko pašo.

Zelenje se pomika proti vrhom; na planini že prekopniva, troparji in pastirji se veselé planinskega časa, — troparji, ker je planinska paša njih žetev, — pastirji, ker jih mika planinsko življenje, dasi je ravno težavno, so pa vendar v družbi. Nekatere dni pred kresom se začne pripravljanje na planini. Stan, tamar, bajta, (pri Zilanih koč), ktera je stala prazna celih 10 mesecev, se spet vredi za stanovanje, plot okoli tamarja ali staje za živino se popravi, to je, na suhi plot se položi nekterih mladih smrekic, da je viši, in dober je spet za eno poletje. Tudi suhljadi bodo potrebovali za kuho in kurjavo pod kotlom pri zasirenji; hitro se privlečejo nekatere sušice, ktere je veter ali zima polomila. Ognjišče je poropano, kamnje od zmrzline razgnano; tudi to se popravi. Ura že vsa okajena od dima, se obesi na svoje staro mesto na okajeni steni; pastirji morajo zarano vstajati, zatorej mora biti ura na steni. Miza, klopi in shramba za sir in mleko se očedijo; na ležišče se verže nekaj stelje ali sena; veliki kotel, ki je bil shranjen celo zimo, mora ven iz svojega kota in se obesi na ketino nad og-

njiščem; nastopil bo za 7 ali 8 tednov spet svojo službo. Na planini, kjer je prej vladala tihota, postaja vse živo; dva ali tri dni pred kresom pripasejo pastirji svoje trope do tamarja. Sedaj odmevajo gore in skale od blejenja drobnice; trop se mora tropa, ovce se morajo ovac še le privaditi. Kedar jih prvokrat priženó v stajo, so si ovce neznané; ena gleda drugo po strani, ta pogreša svojo znanko in bleje, una ji odgovarja in bleje, in to dela vsaka, to delajo vse, da bi lahko oglišil. Dva, tri dni hodijo vsi pastirji s tropom, ki šteje po 600 glav in še črez. Koze hodijo za se v posebnem tropu. Kedar so se ovce in koze privadile velikega tropa, ostane pri ovčjem in kozjem tropu le po dva pastirja; eden da hodi pred tropom, kateri pa mora planino in njene lastnosti dobro poznati, drugi hodi za tropom in goni. O kresu, en dan prej ali šlej, je mizura. Pri tamarju se zberejo vsi troparji; merili bodo, koliko bo vsak tropar namolzel mleka od svoje živine. Ta dan je nar važniši za njega. Kolikor naf ali meselcev nameri pri molži, toliko mizur ima in toliko mizur bo dobil, kedar pride na njega vrsta jemanja. Nafa ali masele ima 8 štihov ali delov; vsak štih pri mizuri dobi pri jemanji 1 štar mleka, to je en bokal in en polič ali 3 poliče; — Ovški troparji dobijo za en štih 2 bokala; Zabniški pa le 3 poliče, tedaj za eno nafo 8 štarjev ali 12 bokalov mleka. Vsi troparji, ki gredo s svojo živino na eno planino, so med seboj v zadrugi in se pri jemanji čredijo po določeni vrsti ali po redu hišnih števil ali po redu njih pristopa. Vsako leto začne drug jemati; ta, ki je letos prvi jemal, pride drugo leto zadnji na vrsto.

(Konec prihodnjič.)

O novi zemljiški davkovski postavi.*)

Kmalu pride čas, da se prične nova cenitev (novo šacilo) zemljiškega davka in pa nov kataster na čisto novi podlagi.

Važna ta stvar je v roke položena okrajnim komisijam in pa deželni komisiji. Zato Vam rečemo še enkrat: dobro zapomnite! — da dobro in slabo za vsak okraj in celo deželo zarad bolj ali manj pravičnega davka je najbolj v roko dano okrajnim komisijam.

Ne prezrimo tedaj, da ob volitvah okrajnih komisij si volilci in izvoljenci dobro v spomin vtisnejo to, da imajo veliko odgovornost na svoji vésti, kakošne može volijo v komisijo, in da izvoljeni vestno opravljajo svojo nalogo.

V ta namen naj iz omenjene postave navedemo nekatere poglavitne točke.

Razdelek 1. odločuje, da zemljiškemu davku je podvržen vsak svet, ki je za kmetijsko obdelovanje pripraven. To si je dobro zapomniti, da je že svet davku podvržen, če se tudi ne obdeluje, da pa se le za obdelovanje dá porabiti (benttzbar), in če se tak svet za kaj drugega tacega rabi, kar ga ne oprostuje zemljiškega davka.

Cenilna komisija — ktero bomo pozneje popisali — bode razsodila, v katero vrsto zemljišč se ima postaviti svet, če tudi ga posestnik iz ktereга koli

* Iz „Novic.“

vzroka za kaj družega rabi. Tako, na priliko, se bode za svet, ktereга komisija za senožet pripravnega spoznava, senožeški davek plačeval, če tudi posestnik tega sveta ne rabi za senožet, ampak za pašnik, kajti „pašnik“ je tudi davku podvržen. Le takrat, ko bi gospodar ta svet rabil za kaj takega, kar je po §. 2. davka prosto, kakor, postavimo, za kako javno (sploh rabljivo) pot, za pokopališče itd., le takrat je tak svet davka prost in se ne sme v vrsto senožet šteti.

Po razdelku 2. je nerodovitni svet zemljiškega davka prost. Da pa komisija po tem §. more kak svet za nerodoviten svet priznati, mora taka zemlja že v svojem prvotnem stanu za nič biti. Če je nerodovitna le za to, ker je zanemarjena ali popolnoma zapuščena, takrat gospodar ni zemljiškega davka prost.

V novi postavi za preuredbo zemljiškega davka je najbolj važno to, kar razdelek 4. odločuje, namreč, da državni zbor odločuje znesek zemljiškega davka, ki se ima stekati v državno blagajnico (kaso), in da se potem določi, koliko tega davka se ima po razmeri prizvedenega čistega dohodka razdeliti na vsako deželo, v deželi na vsak okraj, v okrajih na vsako občino in v občini na vsako posamesno zemljišče.

Naj to stvar, kako se bode davek razdelil, prav po domače razložim v izgledu po majhenih številkah.

Zemljišče kmeta Marka v Polji, kateri meri 1 oral, (joh), komisija postavi v vrsto s 5 gold. čistega dohodka, — drugo njegovo slabše zemljišče ravno tako veliko pa ceni na 3 gold. čistega dohodka. Ravno tako so tudi zemljišča drugih kmetov v tej soseski po 3, 5, 8 gold., morebiti tudi 12 gold. in še više v čistem dohodku cenjena, — skupaj tedaj bi čisti dohodek vseh zemljišč te občine — na priliko — znesel 500 gold.

Tako se ceni čisti dohodek zemljišč vseh družih sosesk enega okraja, in čisti dohodek vseh okrajev ene dežele, in čisti dohodek vseh dežel v cesarstvu, in tako se dobi čisti dohodek zemljiškega davka cele države.

Če zdaj državni zbor odloči, koliko zemljiškega davka se ima pobrati, lahko se izve, koliko od tega skupnega davka se bode omerilo na vsako deželo, na vsak okraj, na vsako občino, na vsako zemljišče.

Reklo se bode potem: Toliko in toliko goldinarjev znaša čisti dohodek celega cesarstva, toliko goldinarjev zemljiškega davka je plačati, — tedaj pride na vsak goldinar čistega dohodka toliko in toliko krajearjev davka.

Recimo, na priliko, skupni čisti dohodek vseh zemljišč cesarstva znaša 100 milijonov gold., in če državni zbor odloči, da je za državne stroške potreba, da se pobere 36 milijonov gold. zemljiškega davka, tedaj ima vsaka dežela, vsak okraj, vsaka soseska, vsak gospodar od vsacega goldinarja čistega dohodka, po katerem so njegova zemljišča v cenjena, 36 kraje. zemljiškega davka plačati, po tem takem tedaj gori imenovana soseska v Polji 180 gold., in kmet Marka od oralna svojega zemljišča, ktereга čisti dohodek je bil cenjen na 5 gold., plača 1 gold. 80 kr., od družega pa, ki je bil cenjen na 3 gold., plača 1 gold. 8 kr.

Ker cenitev čistega dohodka se po tej novi postavi ima vsacih 15 let le enkrat zgoditi (§. 41.), tedaj znesek čistega dohodka ostane skozi 15 let.

Iz tega se razvidi velika važnost cenitev (šacil) čistega dohodka. In o tej se hočemo prihodnjič kaj več pogovoriti. (Konec prihodnjič.)

Plodnost ali rodovitnost nekterih živali.

Nektere stvari se neizrečeno hitro pomnožujejo, tako, da skorej ne verjamemo, da bi taka plodnost bila mogoča. Le pogledimo:

Čebela, „kraljica“ ali „matica“ imenovana, leže v 2 mescih vsaki dan po 200 jajčic, iz katerih se že v treh dneh bučelice izvalé. Ena sama muha, kakoršnih imamo po naših sobah dovolj, zleže ali zaplodi, na priliko, mesca aprila okoli 80 jajc. Ako se od teh samo po 40 babcie mesca majnika izleže, od katerih spet vsaka po 80 jajc znese, potem je mesca junija že 3200 muh. Če je od teh le spet samo polovica babcie, se zaredi mesca julija že 123.000 muh; mesca avgusta 5 milijonov in 110.000 in mesca septembra namanj že 204 milijone in 110.000 muh. Ako je jesen lepa, in vreme toplo, zaplodi se od teh mesca novembra blizo 8.192 milijonov muh, — tedaj vsem skupaj v enem letu okoli 8000 milijonov muh! — Zares lepo število! — Ena sama osina (osje gnjezd) ima po navadi 15 do 16.000 piskercev. — V vsakem funti „košenilje“ (žlahtne rudeče barve) je po 70.000 kuhanih živalic; in ker se vsako leto pripelja v Evropo 6 do 7000 ct. „košenilj“, je potem takem za toliko košenilj 49.000 biljonov košeniljinih živalic potrebno. — Karp zaleže okoli 50 do 200.000 jajčic. — Slanik (arenk) 20 do 30.000. — Polenovka (Stokfisch) 2 do 3 milijone in zlatovka v enem letu 8 do 10 milijonov jajčic. — Ni torej čuda, de se nektere živalice tako hitro množé. A. Jurinec.

Smešnice.

Dvojne že'je. Nek učenjak (učen mož) je bil vedno pri svojih bukvah. Nekega dne pride k njemu v izbo žena ter ga najde med bukvami ter mu reče: „Zares, dro bi rada bila knjiga (bukve).“ „Zakaj neki?“ vpraša jo učenjak hitro. — „Zato, da bi vi potem zmiraj pri meni bili,“ odgovori žena. — „Dobro, nič nimam zoper to, samo to želim, naj bi tudi vi koledar (pratika) bili!“ — „Zakaj pa to? vpraša ga radovedna žena. — „Zato,“ pravi učenjak, „da bi mogel potem vsako leto novega imeti!“

Oče, ki se je zagovoril. Oče in sin se na njivi pogovarjata. Razžaljeni oče svojemu sinu med drugim reče: „Moj sin! tako grdih besed bi jaz nikdar ne smel svojemu očetu praviti!“ Na to mu oholi sin spoštljivo odgovori: „Vi pa ste tudi morali prav dobrega očeta imeti!“ „Boljšega že, kakor ti,“ mu vsklikne razjezeni oče.

Slepec in pukljež. Slepí na eno oko praša puklastega: „Kedaj si si ti na svoj hrbet toliko naložil?“ „Še pred, kakor si ti obe dve okni odprl,“ mu puklasti odgovori.

Napačno razumela. K nekemu podžupniknu pri . . . donese po zimi babica dete k sv. krstu. Tla v izbi so bila lepo vmita. Hrakljajočo babico opomni podžupnik, naj se pluvnjaka posluži — ali ponižna babica se shraklja na snažno vmiti pod, rekoč: „za me je tu tudi dobro.“

Zastavice.

15. V hribu posekano, v dolini izdelano, pa ne stoji ne v zraku, ne na zemlji. Kaj je to?

16. Tik, tak, na goró po tobak, nazaj pridem pa sem ravno tak. Kaj je to?

17. Pri nas imamo dečka, ki je zmerom pod streho, pa je vendar zmerom moker. Kdo je to?

Vganjka zastavic v 3. listu: 11. v mavhi; — 12. kedar muha nanj sede; — 13. vrata, stena in strop;

-- 14. kostanj.

Ogled po svetu.

Avstrijsko-ogerska država. Voditelj českých Slovanov, dr. Rieger-ja in Sladkovskega, ni bilo na Dunaj, da bi se bila pogovarjala s sedanjim ministerstvom, ali vsaj z ministrom dr. Giskro. Zahvalila sta se za povabilo ter odgovorila prav mirno, da za dogovor zastran sprave s Čehi bili bi ministri, ki so mirni in ne enostranski, tega pa da ne moreta pričakovati od sedanjih, katerih petorica je v znanem programu vse drugač govorila.

Državni zbor je pustne dni imel vakance. Pred in potem, ko se je zopet sešel, nadaljuje razpravo o neki novi davkovski postavi, kateri je ime „erwerbsteuer,“ t. j. davek za pridobitek. Da ta postava ljudém nikakor ni všeč, tega so poslanci lahko prepričani in so se tudi te dni lahko prepričali, če so hoteli govoriti s svojimi volilci. Še je čas, da jo ovržejo. Ali jo pa bojo? To se bo kmalo videlo. — Že je sprejeta.

Ker s Čehi takrat niso spet nič opravili, čuje se nekako grozjenje, da se bo ostro postopalo proti njim, da se pa tem več dovoli Poljakom na njihovo zahtevanje, in da — celó Slovincem dojde košček v tolažbo! Lej-te si no, kdo bi bil mislil, da nam je že zdaj namenjena sreča mirú in sprave, pa v taki meri! Besede, s katerimi „nova preša“ to naznanja, glasé se tako-le: „Zraven tega bode tudi mala specijalna razprava s Slovenci, ktera njih potišenje (beschwichtigung) v kratkem obeta.“ — Temu dostavlja „Slov. Narod:“ „Lepo in milostljivo! Kako govori Preširnova deklica? Za peseta kruha kos, da lajal več ne bo.“ Slovenski narod ni otrok, ki ga je treba „potišiti,“ temuč je ud slovanskega velikana, en del večine avstrijskega prebivalstva, in kot takemu mu je treba pravic in zadovoljenja, ne potišenja.“

Večina poljskih časnikov ni zadovoljna s postopanjem poljskih poslancev v državnem zboru.

Na Erdeljskem so se bili nedavno sešli imenitniši voditelji romunski: „H. Z.“ poroča o programu, ki so ga pri tej priliki sestavili: V brambo koristni romunskega naroda v Erdeliji naj se sestavi generalna deputacija, sestavljena iz treh udov in treh namestnikov. Ta deputacija se ima sporazumeti z Rumunci v Bukovini in z vsakim tlačenim narodom v cesarstvu, posebno pa s Čehi, Hrvatí, Srbi, Slovenci i. t. d., da se bodo s skupno pripomočjo dosegli gotovi vspehi. Poleg tega si bo deputacija pošteno prizadevala, da pridobi kazaje na skupne nevarnosti, ki žugajo vsem narodom, tudi Magjare za to, da spremené sedanjo sistemo.

Nemško. V pruskem parlamentu je večina glasovala za to, da se odpravi smrtna kazen. — Na Bavarskem so pri novi volitvi zmagali liberalci.

Francosko. Princ Peter Bonaparte je bil pred sodnijo, ker je časnika Noira vstrelil. Pa našli so, da se je — samo branil! Po tem takim kaj pa, da ga spoznajo za nekrivega.

Angleško. Tudi na Angleškem je bil princ pred sodnijo, in sicer tisti, ki ima biti prihodnji kralj. Vzrok pravde ima precej ostudno ime — prešestvo. Pa kraljevič se je še precej izrezal. Ali vredno je opomniti, kako vse drugač so tam vsi enaki pred postavo, ko drugod. Francoskega princa je sodil nekak poseben sodnijski zbor, drugod imajo za take in enake primere tudi take in enake posebke. Angleški princ pa je moral pred navadno sodnijo in je tam prisegel ter se odgovarjal kakor drugi navadni ljudjé.

Busko. Trdé, da je ruska vlada naprosila Strossmayer-ja, da bi posredoval med Rimom in Rusijo ter pripomogel, da bi bolj prijateljske postale razmere obéh oblasti. Če je kaj resničnega v tem, bil bi dober vspeh velike koristi v raznotérem obziru.

Srbska in Črnagora ste naredili zvezo zastran varnosti jugoslovanskih dežel posebno proti Turčiji. — Na Bolgarskem menda precej vré, Romunci pa so tudi če dalje bolj nezadovoljni s sedanjo vlado in so se kuezu Karolu nekako jeli groziti.

Društvene zadeve v Celovcu.

Družba sv. Mohora. Dne 7. marca je imel družbin odbor drugo letošnjo sejo; važnejši pomenki in sklepi so ti-le:

1. Po sporočilu družbinega poverjenika č. g. prof. Lesar-ja je dovršena obravnava o Debelakovi zapuščini. Petinka, ki jo je blagi dobrotnik družbi namenil, znaša 5650 gold. 20 kr. v državnih dolžnih listih in 229 gold. 53 $\frac{1}{2}$ kr. v gotovini. Laške obligacije se bodo prodale in čisti znesek (blizo 6000 gold.) se bo vložil na obresti v hranilnico.

2. Slavni slov. pisatelj, č. g. fajm. Lambert Ferčnik, je podaril družbi precej obširen životopis rajnega svojega prijatelja, vsem Slovincem in posebno družnikom sv. Mohora nepozabljivega Antona Janežiča. Tajnik predlaga, naj družba hvaležno prevzame zanimivi in podučni životopis: a nasvetuje iz več razlogov, da se sestavek ne razglasi v „Koledarčku;“ bolje naj se posebej napravijo letos Janežiču v spomin: „Janežičeve večernice,“ kinčane z njegovo sliko in popisovanjem njegovega življenja in delovanja. „Koledarček“ s popolnim imenikom družbenikov in krajšimi podučnimi spisi bo vže tako dosti obširen ter obsegal nar manj 12 tiskanih pol; v Večernice pa se dajo porabiti ob enem krajše povesti, ki jih hrani družba vže več let. Gotovo pa s tem vstrežemo vsem družnikom, ker jim pride ena knjiga več v roke.

Predlog je bil enoglasno potrjen; družba bo tedaj letos podala svojim udom šest knjig in sicer sledeče: „Življenje Svetnikov in svetnic božjih“ 5. snop.; „Žalost in veselje;“ „Živali“ s podobami; „Poljedelstvo;“ „Janežičeve Večernice“ in „Koledarček“ za l. 1871.

3. Dalje se je pomenkovalo o razpisu daril za prihodnje leto. Ker ima družba v zalogi prav lepih in obširnejših povesti, ki leto in leto čakajo izdave in natisa, obveljal je nasvet, naj se za l. 1871 ostavi razpis darila po 200 gold. za povesti v obsegu blizo petih

tiskanih pol. Razpišejo pa se darila za prihodnje leto, kakor sledi:

Razpis družbinih daril za l. 1871. V omiko slevenskega naroda in v povzdigo domače književnosti razpisuje družba sv. Mohora za prihodnje leto sledeča darila:

a) sto in petdeset goldinarjev za najboljše gospodarsko delo n. pr. o živinoreji, domačem gospodinjstvu ali o kakem drugem važnišem gospodarskem predelu (razun sadjereje, poljedelstva in bučelarstva) — v obsegu blizo petih tiskanih pol.

b) sto goldinarjev za štiri krajše izvirne pripovedi, vsakej po 25 goldinarjev v obsegu blizo 1/2 tiskane pole; in

c) sto goldinarjev za štiri krajše podučne spise raznega zapopadka, vsakemu po 25 gold. v obsegu blizo 1/2 tiskane pole.

Vsi spisi naj bodo prav lahko umevni in zanimivi, da bodo mladino in sploh priprosto domače ljudstvo pošteno razveseljevali in olikovali. Vsi rokopisi naj se pošljejo družbi vsaj do 1. decembra 1870 brez podpisanega imena, katero naj se priloži v zapečatenem listu. Prisojena darila se izplačajo na Vodnikov dan (2. febr.) 1871

V Celovcu 7. marca 1870.

Odbor družbe sv. Mohora.

„Trdnjava.“ 13. marca popoldne ob treh bo v Sandwirtovi gostilnici seja odbornikov. Na dnevnem redu: 1) Sporočilo opravnika. 2) Sporočilo denarničarja in proračun. 3) Razgovor o opravnem redu. 4) Razgovor o prvem tabornji, o izdaji politične brošure in o nekaterih administrativnih rečeh. 5) Posamni predlogi. Ferdo Vigele.

O tej priliki še nekaj. Zadnje Novice so nam naznanile, da bode „Slovenija,“ pol. društvo v Ljubljani, razposlala svojim udom slovenske postave s primernimi pojasnili za novo vravnavo zemljiškega davka. Menimo, da bi tudi „Trdnjava“ svojim udom zelo vstregla, ako bi jim to knjižico poskrbela. — Velike koristi bi bilo tudi to, da poišče in izvoli „Trdnjava“ po deželi sposobnih poverjenikov, kateri naj bi se potezali za to, da se pri izpeljavanju novih šolskih postav po slovenskih krajinah narodna reč kar najbolj mogoče pospešuje.

Katoliško-ustavno društvo tukaj prav krepko napreduje in šteje že nad 400 udov raznih stanov. Lepe, prostorne sobane, katere je vzelo pri Sandwirtu v najem, so udom vsaki dan odprte. Posebno nedeljske večere zahajajo udi radi tu sëm, da poslušajo govore o raznih političkih stvaréh in se potem razveseljujejo z deklamacijami, tombolo, petjem itd.

Razne novice.

Mestni zbor v Celovcu. Kmalo za županom so se tudi vsi mestni očetje odpovedali poslanstvu v skupni seji. Priprave za nove volitve se vršë. Živeje se gibljejo meščanje ko kedaj popred in to je prav. — Baron Kübeck je že 3. dan spet srenji izročil vrdëvanje krajne policije. Vse upanje se opira na novi srenjski zbor in na novega župana.

Belgradski Srbi so izvolili 24 meščanov v odbor, ki bode po Srbiji nabiral darove za pomoč „hrabrim bratom Bokežom, kateri so zdaj v nadlogi.“

Slovstvo. G. M. Samec bode v slovenski prestavi izdal izvrstnega ruskega pisatelja Turgenjeva slavno-

znani roman „Dim.“ Slišimo, da g. izdatelj v kratkem razpošlje naročilna vabila. Vošimo mu obilno vspeha, občinstvu pa priporočamo, naj ponudi podporno roko početju, katero bode gotovo na čast naši literaturi.

Podobe Janežičeve. Po želji nekterih prijateljev rajnega profes. Janežiča smo dali napraviti njegove podobe (fotografije) v navadni mali obliki, ki so prav lične in dobre. Dobijo se pri vredništvu in založništvu Besednika po 40 nkr. Čisti donesek je namenjen za Janežičev spominek. —

Oglasnik.

Dohodki družbe sv. Mohora l. 1870.

	gold.	kr.
č. dosmrtni udje:		
Šolska bukvarnica v Podsredi	15	—
Šolska bukvarnica pri sv. Miklavžu	15	—
Bukvarnica Trboljska	15	—
č. letni udje:		
O. Avgustin Velec, kapucin na Reki	35	10
L. Vavtizar, fajmošter v Čašček	12	—
J. Lunder, duhoven na Razdrtem	7	—
M. Stagoj, župnik v Trbolji	31	—
J. Rakeb, provizor v Golšovem	9	—
B. Gradičnik, fajmošter v Biljčovsu	14	—
č.č. gg. nadpor. Komelj za čitalnico v Solkanu 1,		
Miklave L. 2, Repič Fr. 1, Župančič Marija 1, Kuko-		
vec V. 1, Vojska L. 2, Osana A. 2, o. Maks Senica		
1, Popotnik J. 1	12	—
Vkup	165	gl. 10

Žitna cena.

Povsod po vagánu prerajtana.

Ime žita	V Celovcu		V Ljubljani		V Mariboru		V Varaždinu		V Kranju	
	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.
Pšenica	4	72	4	80	4	60	4	10	5	45
Rež	3	25	2	90	3	—	2	60	3	70
Ječmen	3	45	3	—	—	—	2	40	—	—
Ajda	2	38	2	80	2	90	2	60	3	20
Turšica	2	64	3	—	3	—	2	75	1	50
Proso (Pšeno)	2	80	2	60	2	80	2	60	3	32
Oves	1	88	1	80	2	10	1	90	2	44
Krompir	—	—	2	20	1	30	2	—	1	70
Fizol	3	75	—	—	—	—	—	—	3	84

Kurzi na Dunaji 8. marca 1870.

5% metalike gld. — kr. Nadavek na srebro 121 gld. 25 kr.
Národnoposojilo 71 „ 40 „ | Cekini 5 „ 82 1/2

Dopisovalnica.

Besednikova. F. W. v Št. M. Za reklamirane liste nič ni plačila. Prenaredili smo Vaš napis, kakor ste zadnjič zahtevali — ako pa še zdaj ne dobivate liste v redu, prosimo nam to naznaniti, da se na pošti pritožimo. — J. K. v Lj. Poslano hvaležno prejeli, več pismeno. — F. K. bg. v Lj. Prejeli hvala! —